

נשים וקריירה תעסוקתית

סמינר מחקר תשע"ז 2016-2017

ד"ר אורנה בלומן

פגישות בכיתה: סמסטר א': יום ב' 08:00-12:00

שעת קבלה: יום ד' 16:00-17:00 חדר 713, קומה 7 במגדל, טל 2155

הרעיון שלנשים יש קריירה, או שהן בכלל רוצות קריירה הוא חדש יחסית, ונידון בספרות רק מסוף שנות ה-70 והלאה. הסמינר יעסוק בשאלה מהם גורמי ההצלחה של נשים בעבודתן. נפתח בשאלה בסיסית מהי הצלחה בעולם העבודה, והאם יש הבדלים בין הצלחה של נשים להצלחה של גברים. נבחן גורמים פנימיים, תהליכי סוציאליזציה, וגורמים ארגוניים-סביבתיים. נסקור את השפעותיהם המיידיות וארוכות הטווח כמעכבים או מעודדים הצלחה תעסוקתית בקרב נשים. בעבודות נעסוק בתחום שירות ועבודה מסוים כפי שיקבע בהמשך.

נדרשת השתתפות פעילה בכיתה (רפרט ומטלות נלוות יוקצו בהמשך), והגשת עבודה מסוג סמינר מחקר בצוותים (זוגות).

הסמינר הוא גולת הכותרת של הלימודים באוניברסיטה. מטרתו הראשונית היא לתרגל אתכם בהכנת עבודה מחקרית-אקדמית על כל שלביה. כתרגיל מחקר הסמינר הוא התנסות חשובה עבור אלה מבינכם שימשיכו ללימודים לתואר שני, ויש בו תועלת מעשית רבה לאחרים שיצטרפו לארגן ולהגיש ד"רות והצעות בחחי העבודה. מבחינת זו השתתפות בסמינר היא התנסות ראשונית בלימודי הב"א: בהתייחס לניסיונכם עד כה, הסמינר שתגישו אמור לשקף את המיומנויות והיכולות שרכשתם במהלך הלימודים ולשלבם לכלל עבודה מגובשת בעלת נושא ומסר ברורים. מכאן שלסמינר מספר מטרות.

א. מטרות אינטלקטואליות ולימודיות.

1. מודעות להבדלים המגדריים ולאופיים, במיוחד בתעסוקה
2. הכרות מעמיקה עם הבט מסוים המאפיין תעסוקת נשים (אותו תחקרו בעבודה)

ב. הקניה, פיתוח, והעמקה של כישורים ומיומנויות אישיות.

3. קבלת החלטות תוך התמודדות אינטלקטואלית ואינטגרטיבית עם חומר חדש, חומר המוכר לכם ממהלך לימודיכם באוניברסיטה, והתנסות נוספת אליה נחשפתם מחוץ לכיתה.
4. תכנון פרויקט לטווח בינוני וקבלת אחריות לביצועו והשלמתו
5. יכולת תקשורתית בע"פ -- הצגת פרויקט בפני קהל
6. הגנה על החלטות והתמודדות עם ביקורת בשלבי עבודה שונים
7. יכולת שיפוט ומתן ביקורת קונסטרוקטיבית (מצידכם) לפרויקטים אחרים
8. יכולת תקשורתית בכתובה -- כתיבת העבודה
9. התמודדות עם חומר מקצועי בשפה זרה
10. עבודת צוות

להלן תכנית הסמינר: (התכנית היא טנטטיבית ותלויה גם בהתפתחות הדיונים בכיתה):

- 1: נושא הכרות; מושגי יסוד והיכן עובדות נשים
- 2: נושא מהי קריירה
- 3: נושא גורמים מעכבים וגורמים תומכים בפיתוח קריירה לנשים
- 4: נושא גישות תיאורטיות למקומן של נשים במערכת התעסוקתית
- 5: נושא כיצד נכתוב סמינר – אפאראט העבודה המדעית
- 6: נושא נשים בתחומי שירות/עבודה שונים
- 7: נושא הנושא הנבחר לסמינר

לאחר מכן נעבור לפגישות אישיות בנושאי הסמינר ונקבע את סדרי העבודה בהמשך

קריאת חובה לשיעורים הראשונים:

- יזרעאלי דפנה. 2000. המיגדור בעולם העבודה. בתוך ד.זרעאלי, א.פרידמן, ה. דהאן-כלב, ח.הרצוג, מ.חסן, ח.נוה, ס. פוגל-ביז'אוי (עורכות). **מין, מיגדר, פוליטיקה** (ע"ע 167-216). תל-אביב: הקיבוץ המאוחד. **לנושא 4**
- בלומן, א. ארנון, ש, וברנשטיין, ד., 1933, 'חיי נשים בפרברים...', **'אופקים בגיאוגרפיה**. 37-38, 7-22. **לנושא 5**
- כתב העת **מפנה**: 2005. גליון מיוחד בנושא נשים (מס' 46-47)
כל המאמרים בשער השני ע"ע 36-56 (מאת: ב. מזרחי, ש. בכר, ד. מור, ר. זיו, י. שלהב). **לנושא 6**

<http://blogdebate.org/gender/journal/>

בנוסף, הנכם מתבקשים לעיין בכתב העת החדש **מגדר**

בבקשה שימו לב!

במקביל לפעילות זו בכיתה עליכם להקדיש תשומת לב לבחירת נושא לעבודה.

כדי שתוכלו להגיש עבודה טובה ולקבל ציון סופי גבוה, השלב הראשון הוא להציע נושא לעבודה ולאשרו.

כל נושא לסמינר חייב באישור המרצה. האישור הרשמי יעשה בפגישה אישית עוד לפני מחצית הסימסטר (מועדים יקבעו). אנא

התכוננו לשלב זה **החל מהפגישה הראשונה בכיתה** ועוד קודם. לרשותכם שעת קבלה בה תוכלו להתלבט ולהעלות רעיונות

באופן לא פורמלי. בהמשך תקבענה שעות קבלה נוספות לשירותכם.

השנה נעבוד בנושא מסגרת אחד "להיות בהריון בעבודה: העובדת / המעביד / העמית . הלקוח" שבתוכו לבחור נושא מוגדר

("קטן") לעבודת הסמינר.

לשלב זה חשיבות גדולה להצלחתכם בהמשך ועליכם לבצע עבודה מקדימה רבה במחשבה, בטרם תגיעו לקבל אישור סופי

לנושא.

הפירוט בדפים אלה מוגש לכם כבר כעת כדי שתוכלו לעשות את העבודה הדרושה ולהתקדם. **נא הביאו דפים אלה לפגישות.**

עיינו וקראו בספרות המוצעת בהמשך, והתייחסו בכובד ראש להנחיות.

זכרו אני עומדת לרשותכם בכל עניין הקשור לקידום בחירת הנושא לסמינר.

אנא אל תהססו לפנות אלי, ואל תשאירו דברים לרגע האחרון.

בהצלחה !!!

נושא 1: מושגי יסוד, היכן עובדות נשים

השתתפות נשים בכח העבודה בארצות נבחרות: שוויץ ויפן 80%, נורווגיה 69%, הולנד 54%, איטליה 36%.
השתתפות נשים בכח העבודה בישראל: 48%. (יהודיות – 53% ערביות 17%; גברים 68%; 2002)
כח העבודה הנשי שונה במובהק מכח העבודה הגברי לפי ארבעת המאפיינים הבאים:
* משרה חלקית/מלאה * סגרגציה מקצועית וענפית * שכר * סטטוס

מושגי יסוד:
SEX -- GENDER
PRODUCTION -- REPRODUCTION
PUBLIC -- PRIVATE
PATRIARCHY
AFFIRMATIVE ACTION

נושא 2: מהי קריירה

קריירה (בעברית: נתיבה מקצועית)	קרייריסט
לפי אבן שושן (1993, ע' 648): דרכו של אדם להצלחות חיצוניות מקצוע, מעמד בעבודה	אדם הרודף אחר הצלחות חיצוניות, רווחים או כבוד והצלחה פרטית ללא התחשבות במוסר החברתי
לפי בהט ומישור (12000, ע, 529): התקדמות מרשימה בעבודה	שאפתן בתחום עיסוקו ומעמדו

נושא 3: גורמים מעכבים ותומכים בקריירה נשית

החלטות: בעיקר לימודיות ותעסוקתיות בראשית הדרך (למרות שיש בחירה גם בשלבים מאוחרים).
התאמות: מונח המתאר מה קורה לאינדיבידואל אחרי שנכנס למקום/מקצוע מסוים.
הדיון בשאלה מדוע נשים מצליחות בעבודתן פחות מגברים עוסק בגורמים מעכבים וגורמים תומכים.
גורמים מעכבים מובילים נשים לקבל החלטות המגבילות את יכולתן לפתח קריירה ולהצליח בעבודה.
גורמים תומכים מובילים נשים לקבל החלטות שמרחיבות את אפשרויותיהן התעסוקתיות.

גורמים מעכבים	גורמים תומכים
גורמים סביבתיים סטריאוטיפים בתפקידים ביתיים סטריאוטיפים בתפקידים תעסוקתיים הטיה בחינוך ובהשכלה גבוהה: • סביבה מאיינת null environment • העדר מודלים נשיים • יעוץ תעסוקתי מוטה	משפחת המוצא: • אם מועסקת • משפחה ואב תומכים • השכלה גבוהה לאב מערכת החינוך אינסטרומנטליות ואנדרוגניות • הערכה עצמית גבוהה • תפיסה גבוהה של יכולות אקדמיות נישואים מאוחרים ו/או רווקות מעט ילדים או העדר ילדים
גורמים אישיים המנעות מעיסוק במתימטיקה הערכה עצמית נמוכה: • יעילות אישית self-efficacy • צפייה להצלחה ניהול הקונפליקט בית עבודה	

נושא 4: גישות תיאורטיות למקומן של נשים בעבודה ובתעסוקה

קריאה מומלצת:

- Charles, N. 1993 Gender Divisions and Social Change. Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf. ... **CHAPTERS 2.3.4.5**
- Gerson, K. 1985, *Hard Choices: How Women Decide About Work, Career, and Motherhood*. Berkeley: University of California Press **CHAPTER 3**
- Colgan, F. and Ledwith, S. 1996. Women as organizational change agents. In S. Ledwith and F. Colgan (Eds.) *Women in Organizations* (pp.1-43). London: Macmillan Business

עבודת נשים - הסברים תיאורטיים

מהשלכות המהפכה התעשייתית, הפרדה בין
PRODUCTION ככלכלה - תעסוקה, עבודה, תמורה כספית,
REPRODUCTION משפחה - בית, לא עבודה, לא שכר, ללא שכר,

1. גישה פונקציונליסטית (למשל PARSONS)

חלוקת עבודה לפי מין - אסטרטגיה רציונלית של משק-הבית
 התפקיד הביתי של נשים: 1. חיוני לרווחת הגברים העובדים

2. חיוני ליצירת דור העתיד

3. מתיר לגברים להתרכז בעולם העבודה

4. מגביל את הכישורים התעסוקתיים של נשים

דגש: תפקוד משק הבית.

2. גישה מרקסיסטית (למשל BRAVERMAN SECOMBE BEECHEY)

יחסי הון-עבודה. כח העבודה אינו אחיד וניתן לפיצול

התפקיד הביתי של נשים: 1. מתחזק את כח העבודה הנוכחי (גברים)

2. חיוני להכנת כח העבודה העתידי (ילדים)

3. מוזיל עלות העבודה ומגדיל רווח בעלי ההון

גידול בתעסוקת נשים בגלל צמצום העומס הכללי של התפקיד הביתי
 גידול באבטלת גברים בגלל פייחות מתמיד במיומנויות המקצועיות של גברים
 נשים - RESERVE LABOUR, ללא מיומנויות מוגדרות - למשרות שידות ברמה נמוכה
 הבלדים חברתיים ותעסוקתיים בין המינים מאפשרים פילוג כח העבודה
דגש: הפחתת עלויות העבודה על ידי בעלי ההון

3. פטריארכאליזם וכלכלה קפיטליסטית (למשל HARTMAN WALBY)

כפיפות חברתית של נשים בכל התחומים

שליטה גברית בשוק העבודה 1. תלות כלכלית של נשים בגברים

2. נשים ממשיכות לבצע את התפקיד הביתי

התפקיד הביתי של נשים: 1. תורם לאטרקטיביות של כח העבודה הגברי בעיני מעסיקים

2. מבטיח תמורה גבוהה יותר (שכר) לעבודת גברים

דגש: יחסים בין המינים כיחסים מעמדיים

4. המשמעות החברתית של התפקיד הביתי (למשל CHARLES VOGEL)

הכח של האידיאולוגיה בה האשה מתרכזת רק בתפקיד הביתי

בפועל: 1. עליה בהשתתפות נשים בכח העבודה

2. צמצום במסלול ובעול התפקיד הביתי

תוצאה: יצירת דימוי של סגנון חיים דומה במעמד הנמוך והבינוני

יתרונות: 1. שמירת עלויות נמוכות של REPRODUCTION

2. הפחתת הקונפליקט הבין-מעמדי

הקונפליקט החברתי מתמקד בהשלכות הנובעות מתעסוקת נשים

(פיצול כח העבודה על בסיס הבלדים חברתיים קיימים)

מי ישלם את העלויות של המסלול שעדיין מבוצעות בידי נשים

דגש: המחיר הכלכלי של שאריות התפקיד הביתי